

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. Spiritum Sanctum esse verum Deum, ac proinde ejusdem
essentiæ, cum Patre & Filio, contra Macedonianos ostenditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

quia nescivit illum ad alii revelandum, eadem ratione dici posset Patrem illum ignorare, cum nemini illum Pater revelaverit. Unde aliam interpretationem subiungit, dicens solum Patrem dici scire diem iudicii, quia solus Pater ex officio illum sciebat; solius enim Patris, inquit, est constituere diem, quo mundus solvendus est. Quæ interpretatio merito displicet Malvendæ, ubi supra, illamque impugnat hæc ratione. Ad Christum ex officio pertinet iudicium mundi, juxta illud Joan. 5. *Pater non iudicat quemquam, sed omne iudicium dedit Filio*: Sed ad officium Iudicis pertinet diem scire quo iudicaturus est: Ergo Christus illius diei notitiam ex officio habuit.

Sed quidquid sit de Maldonati explicatione, à communi recedendum non est, maxime ex tam levi fundamentum, cui facile respondetur cum D. Thoma 3. parte quæst. 10. art. 1. ad 1. negando sequelam. Nam licet Pater diem iudicii nobis non revelaverit, illum tamen Christo ut homini revelavit; unde sub secreto illum scivit, solum respectivè ad nos; non tamen absolute, sicut Christus, qui illum diem nemini revelavit.

34. Denique arguebant Arriani. Vel generatio Filii est jam absoluta, vel non? Si absoluta est: Ergo habuit finem: At quod habuit finem in tempore, habuit etiam initium. Si autem non est absoluta: Ergo Filius non est perfectus, cuius generatio non est absoluta & perfecta.

Sed hoc sophisma facile diluitur, dicendo perfectam esse Filii generationem, non quasi cessaverit; est enim actio æterna; juxta illud Psalmi 2. *Ego hodie genui te*, id est in æternitate genero; sed quia illius generationis terminus perfectè existit. Eodem sensu creatio mundi est perfecta non quasi cessaverit, conservatur enim perpetuè, & conservatio est perpetua & durans creatio; unde Christus ait Joan. 5. *Pater meus usque modo operatur*, scilicet mundum creans; sed quia mundus existit perfectè, perfecta est mundi creatio.

ARTICULUS IV.

Spiritum sanctum esse verum Deum, ac proinde ejusdem essentia cum Patre & Filio, contra Macedonios ostenditur.

Dico tertio, Spiritum sanctum esse verum Deum, ac proinde Patri & Filio consubstantialem.

35. Probatum primò: Habere Templum, & esse nostram beatitudinem ac finem ultimum, soli vero Deo convenit: Sed hæc in Scriptura tribuuntur Spiritui sancto: Ergo verus Deus est. Minor probatur: De primo enim dicitur 1. ad Corinth. 6. *An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti*? De altero verò 1. Petri 1. *Spiritu sancto misso de celo, in quem desiderant Angeli prospicere*: Ille autem in quem Angeli desiderant prospicere, est eorum beatitudo ac finis ultimus: Ergo, &c.

36. Secundò: Solius Dei est, propria secreta cognoscere, unde Isaiæ 24. in persona Dei dicitur: *Secretum meum mihi*. Revelatio etiam mysteriorum, est solius Dei opus, juxta illud Daniëlis 2. *Est Deus in celo revelans mysteria*. Sed hæc Spiritui sancto conveniunt, ut de primo constat 1. ad Corinth. 2. *Spiritus omnia scrutatur etiam profunda Dei*. De secundo patet 1. ad Corinth. 14. *Spiritus*

A loquitur mysteria: Ergo Spiritus sanctus est verus Deus.

Tertio: Esse ubique, soli Deo competit; unde Hieremiæ 23. in persona Dei dicitur, *Cælum & terram ego impleo*. Sed hoc convenit Spiritui sancto, juxta illud Sapientie 1. *Spiritus Domini replevit orbem terrarum*: Ergo idem quòd prius.

Quartò: Creatio est opus solius Dei: Sed creatio Spiritui sancto tribuitur: Ergo est verus Deus. Minor constat ex Psalm. 32. ubi dicitur: *Verbo Domini cælifirmati sunt, & Spiritus eius omnis virtus eorum*. Et Psalm. 103. *Emitte Spiritum tuum, & creabuntur*. Et Judith 16. *Missi Spiritus, & creata sunt*.

37. Quintò: Resuscitare à mortuis est operatio propria Dei, unde Joan. 1. dicitur: *Sicut Pater suscitavit mortuos, & vivificavit, sic Filius quos vult vivificat*: Sed virtus resuscitationis Spiritui sancto convenit, ut constat ex Paulo ad Roman. sic dicente: *Qui suscitavit Jesum Christum à mortuis, vivificavit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis*: Ergo est Deus.

Denique, Loqui per os Prophetarum, est à proprium solius Dei, juxta illud Numerorum 12. *Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum*: Sed hoc Spiritui sancto attribuitur, dicitur enim in Actibus Apost. cap. 1. *Oportet impleri scripturam, quam prædixit Spiritus sanctus per os David*. Et 2. Petri 1. *Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines*: Ergo Spiritus sanctus est verus Deus.

Dices cum Macedonianis: Dei operationes attribui Spiritui sancto, non per auctoritatem, sed per ministerium. Verum in contrarium militat illud Pauli 1. ad Corinth. 12. ubi diversis donis Dei enumeratis, subdit: *Hæc omnia operatur unus atque idem Spiritus dividens singulis prout vult*: Sed per ministerium operans, & non per auctoritatem, non tam operatur ut vult, quam alterius arbitrio subicitur: Ergo Dei operationes, non per ministerium, sed per auctoritatem, Spiritui sancto attribuuntur. Adde quod Psalm. 32. Spiritus sanctus dicitur firmare cælum, ut Spiritus oris Dei: Non ergo ut minister aut instrumentum illius; sic enim esset extranea persona, non verò ipsius oris divini Spiritus.

Contra Divinitatem Spiritus sancti opponitur olim Macedonius, primò illud ad Roman. *Spiritus postulat pro nobis*: At si Spiritus S. esset Deus, non postuleret, sed daret: Ergo non est verus Deus.

Secundò opponebat id quod Joan. 16. de Spiritu sancto dicitur: *Quæcumque audierit loquatur, & annuntiabit vobis*: At qui audire debet, & instrui, ut alius loquatur, non est Deus, qui instructione non eget: Ergo, &c.

Ad primam objectionem respondeo cum Augustino Epist. 121. cap. 15. Paulum asserere quòd Spiritus sanctus postulet, quia interpellare sanctos facit. Unde supra dixerat: *Adjuvat infirmitatem nostram*. Vel etiam dici potest cum S. Thoma super hunc locum Apostoli, quòd Spiritus sanctus postulat, id est postulantes nos facit. Sicut Genes. 22. dicitur, *Nunc cognovi quòd timens Dominum, id est cognoscere feci*.

Ad secundam dicendum cum Basilio contra Eunomium, Spiritum sanctum audire à Patre & Filio ea quæ loquitur; non per instructionem &

in Bibli

disciplinam inferioris ad superiorem, sed per communicationem ipsius essentia & scientiae divinae, quam a Patre & Filio per aeternam processionem accipit.

ARTICULUS V.

Tantum Personas esse in Deo, auctoritate & ratione probatur.

Primo: In Deo tres sunt Personae, & non plures, neque pauciores. Conclusio est de fide definita a multis Conciliis, & in Symbolo Athanasij, illis verbis: *Vnus ergo Pater, non tres Patres; unus Filius non tres Filij; unus Spiritus Sanctus, non tres Spiritus Sancti.* Constat etiam ex illo *Joan. 1. Tres sunt qui testimonium dant in caelo: Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.* Quae propositio quavis exclusionem non exprimat, pro exclusionem tamen accipitur, communi Ecclesiae, Patrum, & Theologorum consensu; ac proinde non solum est de fide, quod in Deo sint tres Personae, sed etiam quod non sint plures. Unde Concilio Lateranensi cap. *dammamus*, de summa Trinitate de fide Cathol. dicitur: *In Deo solummodo Trinitas est, non quaternitas.*

Rationem hujus veritatis non posse ab haereticis trahi, docet D. Thomas quaest. 9. de potentia 9. quia cum fateantur, Filium & Spiritum sanctum esse creaturas; atque vis productiva creaturarum in exhaustibilis sit, nulloque illarum numero possit finire; non potest ab ipsis certus personarum Divinarum numerus assignari.

Ratio autem D. Thomae loco jam allegato, & apud Genes cap. 26. potest ad hanc formam reduci. In Deo est una tantum Persona improducta, & duae productae: Ergo sunt tres, & non plures personae. Antecedens pro prima parte constat, nam distinctio personalis in Divinis, solum est secundum relationes originis, ut infra ostendemus: Sed inter Personas improductas non potest relatio originis intercedere, cum una altera non procederet, aliam improductam non daret: Ergo in Deo esse non potest nisi una Persona improducta. Pro secunda parte probatur: Processio in Divinis non est secundum actionem transeuntem, sed immanentem: Atque actiones immanentes tantum sunt duae, scilicet intelligere & velle: Ergo processionem divinam sunt duae, una per intellectum, altera per voluntatem; & consequenter Personae terminatae processionem, tantum sunt duae, scilicet Verbum procedens per intellectum & Amor productus per voluntatem.

Dices: hoc argumento solum probari, quod in Deo tantum sit processio per intellectum, & per voluntatem, ac proinde quod Personae productae sint Verbum & Amor; non tamen quod in divino intellectu non sint plures processionem, & plures illarum termini; & idem de voluntate: ac per consequens non convinci non potest in Deo plures Personas quam tres.

Sed contra primo: Si in divino intellectu essent plures processionem, quam una, essent actu plures processionem, cum semel pluribus quam una concessis, nequeat illarum terminus vel numerus constitui aliqua ratione: Sed non sunt concedenda processionem actu infinita in intellectu divino: Ergo neque plures.

Secundo: Si essent plures processionem in intel-

lectu divino, vel illae essent specie, aut numero tantum diversae? Neutrū dici potest: Ergo &c. Minor pro prima parte constat: nam divina intellectio, quae est processionem principium, vel formaliter ipsa processio, est una unitate specificata: Ergo processio & terminus processionem, qui cum ipsa adaequatur, non possunt specificè distingui. Pro secunda verò parte ostenditur. Primo: Distinctio solum numerica sumitur a materia vel subjecto: Sed processionem divinam, atque illarum termini, carent materia & subjecto, cum sint per se subsistentes: Ergo nequeunt solo numero distingui.

Secundo: Distinctio tantum numerica ex limitatione provenit, unde natura divina, quae limitata non est, non potest multiplicari numero: Sed processionem divinam, & illarum termini, quid limitatum non sunt: Ergo non possunt solo numero multiplicari & distingui.

Objicies primo: Sicut scientia & amor attribuantur Deo, ita & potentia: Si igitur secundum intellectum & voluntatem sint duae processionem in Deo, videretur quod debeat esse tertia secundum potentiam, & per consequens quod sint plures Personae quam tres.

Respondeo cum D. Thoma hic quaest. 27. art. 3. ad 1. *Quod potentia est principium agendi in aliud; unde secundum potentiam accipitur actio ad extra; & sic secundum attributum potentiae, non accipitur processio Personae Divinae, sed solum creaturarum.*

Objicies secundo: Generatio in rebus creatis ex natura fecunditate procedit: Ergo similiter in Deo, praeter duas processionem, quarum una est per intellectum, & alia per voluntatem, ponenda est alia ex natura fecunditate proveniens, & consequenter alia Persona procedens, distincta a Verbo, & Spiritu Sancto.

Confirmatur, & magis illustratur haec ratio. Tantum differt natura in Deo ab intellectu, quantum intellectus a voluntate: Ergo sicut in Deo ponitur una Persona quae procedit per intellectum, ut Verbum, & alia procedens per voluntatem, ut Amor, ita debet dari alia quae procedat per modum naturae, ut Filius.

Ad objectionem respondeo: Generationem in rebus creatis non procedere immediate a natura, sed mediante potentia generativa. Unde etiam in Deo (de quo philosophari debemus cum analogia & similitudine ad res creatas, exclusis imperfectionibus) nulla datur processio quae sit immediate a natura, ut praeter intellecta intellectui & voluntati, ut infra ostendemus contra Durandum; sed generatio est immediate ab intellectu, qui ut est in Patre, habet rationem potentiae generativae; & spiratio activa est a voluntate, quae ut est in Patre & Filio, habet rationem potentiae spirativae. Quare

Ad confirmationem, dato & non concessio Antecedente, de quo disputant Theologi in materia de Attributis, nego Consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia natura in Deo non est immediate operativa, sicut intellectus & voluntas.

Objicies tertio: In Deo sunt quatuor relationem: scilicet Paternitas, Filiatio, Spiratio, & Processio: Ergo & quatuor Personae. Consequentia videretur manifesta, quia, ut infra dicemus, Personae Divinae constituuntur & distinguuntur relationem.

